

Meri-Lapin joukkoliikenteen seudullinen
kunnallinen viranomainen
YHTEISTOIMINTASOPIMUS

1 SOPIJAOSAPUOLET JA SOPIMUKSEN TARKOITUS

Tämän sopimuksen sopijaosapuolia ovat Kemin ja Tornion kaupungit ja Keminmaan, Simon ja Tervolan kunnat (jäljempänä sopijakunnat).

Tällä sopimuksella sovitaan 3.12.2009 voimaan astuneiden Euroopan parlamentin ja neuvoston antaman asetuksen mukaisista rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista (palvelusopimusasetus, PSA) sekä kansallisen joukkoliikennelain mukaisesti yksinomaan sopijakuntien alueella harjoitettavan reitti- ja kutsujoukkoliikenteen lupaviranomaisesta, muista palvelusopimusasetuksessa ja joukkoliikennelaissa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle säädettyistä tehtävistä sekä kuntien keskenään sopimista joukkoliikenteen tehtävistä.

Sopijakunnat hoitavat nämä tehtävät kuntalain 76 § ja 77 § mukaisesti siten, että kunnat perustavat niistä huolehtimaan yhteisen toimielimen.

2 YHTEISTOIMINNAN TAVOITTEET JA YLEISET PERIAATTEET

Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä siten, että joukkoliikenteen palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Seudullisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueelle laaditaan yhteinen joukkoliikennesuunnitelma ja siihen liittyvä palvelutasotavoite, jossa otetaan huomioon kuntakohtaiset, kuntien itse määrittelemät palvelutasotavoitteet.

Muuhun kuin reittiliikennelupaan perustuvaa liikennettä tuotetaan palvelusopimusasetuksen 1. artiklan mukaisesti silloin, kun halutaan järjestää parempaa palvelua kuin markkinaehtoisesti muodostuu. Päätös liikenteen järjestämistavasta perustuu sen kunnan, jota kyseinen liikenne ensisijaisesti palvelee, esitykseen ja rahoituspäätökseen.

Edelleen yhteistoiminnalla huolehditaan sopijakuntien edunvalvonnasta valtionavustusten ja valtion hankkiman ostoliikenteen suunnittelussa ja avustusten hakemisessa sekä suunnitellaan muiden joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten kanssa seudun joukkoliikennepalveluiden kytkentä ja yhteensovittaminen laajempaan joukkoliikennejärjestelmään.

Toimivalta-alueen joukkoliikenteen kilpailutuskohteet ja niiden laajuus valitaan niin, että niin isompien kuin pienempienkin liikenteenharjoittajien on mahdollista voittaa sopimuksia, eikä monopolitilannetta pääse syntymään.

3 UUELLEEN JÄRJESTETTÄVÄT TEHTÄVÄT

Uudelleenjärjestely koskee joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä voimassa olevan joukkoliikennelain mukaisesti. Lainsäädännön muuttuessa myös yhteistoimintasopimukseen sisältyvät tehtävät muuttuvat vastaavasti.

Meri-Lapin alueen paikallisliikenteen sekä yksinomaan sopijakuntien muodostamalla alueella harjoitettavan liikenteen reitti- ja kutsujoukkoliikenteen lupaviranomaisena toimii Meri-Lapin ympäristötoimen ympäristöterveysjaosto, joka on sopijakuntien yhteinen toimielin. Se kuuluu Tornion kaupungin organisaatioon. Jaoston mallista ja nimen muutoksesta sovitaan tarkemmin kohdassa 4.

Joukkoliikenteen, toimivaltaisen viranomaisen lakisääteiset tehtävät ovat:

- Joukkoliikenteen palvelutason määrittely toimivalta-alueella yhteistyössä toisten viranomaisten ja muiden kuntien kanssa eri väestöryhmien tarpeet huomioon ottaen.
- Joukkoliikenteen järjestämistavasta päättäminen toimivalta-alueella.
- Palvelusopimusasetuksen (psa) mukaan harjoitettavan liikenteen hankinta ja järjestäminen toimivalta-alueella.
- Joukkoliikennepalveluiden määrittely palvelusopimusasetuksen mukaan harjoitettavassa liikenteessä. Vastuu reittien ja aikataulujen suunnittelusta voi olla liikenteenharjoittajilla tai viranomaisilla tai jaettu niiden kesken.
- Joukkoliikennepalveluiden suunnittelu ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina toimivan joukkoliikenneverkon aikaansaamiseksi. Toimivaltaisen kunnallisen viranomaisen järjestämä liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.
- Liikennelupien myöntäminen, peruuttaminen ja irtisanominen yksinomaan toimivalta-alueella harjoitettavaan reittiliikenteeseen ja kutsujoukkoliikenteeseen. Kunnallinen toimivaltainen viranomainen voi periä luvan käsittelemisestä maksun.

Muita joukkoliikenneyksikölle asetettavia tehtäviä ovat:

Joukkoliikenne

- Suunnitella, kehittää ja seurata alueensa joukkoliikennepalveluja sekä niiden käytön kehitystä.
- Suunnitella ja huolehtia yhteistyössä liikennöitsijöiden kanssa aikataulu- ym. joukkoliikennetiedottamisesta.
- Vastata lippu- ja maksujärjestelmän suunnittelu-, kehittämis- ja seurantatehtävistä (mm. vyöhykerajat, lipputuotevalikoima, hinnat).
- Vastata asiakaspalvelupisteistä (vähintään yksi/alue) ja uusien matkakorttien jakelusta.
- Koordinoida joukkoliikennettä koskevan infran (pysäkit, aikataulunäytöt, liityntäpysäköinti, ym.) kehittämistä yhteistyössä sopijakuntien ja ELY-keskusten kanssa.
- Vastata edunvalvonnasta valtionavustusten ja valtion hankkiman liikenteen suunnittelussa ja avustusten hakemisessa.
- Huolehtia VALLU-rekisterin ajan tasalla pitämisestä omalla alueellaan (VALLU = valtakunnallinen liikenneluparekisteri).
- Tuottaa joukkoliikenteen viranomaistilastot alueellaan.
- Valmistella joukkoliikenteeseen liittyvät asiat kuntien päättäjille päätöksentekoa varten.
- Valmistella seudulliset joukkoliikennettä koskevat lausunnot.

Talous

- Vastata lippu- ja maksujärjestelmän clearing-nettolaskujen tarkastamisesta ja maksamisesta alueellaan.
- Vastata joukkoliikenteen valtionavustusten hakemisesta alueellaan.
- Valmistella esitys joukkoliikenneyksikön talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi sekä vastata niiden seurannasta ja toteutuksesta.

Yhteistyö ja vuorovaikutus

- Kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikenneyhteistyötä sopijakuntien kanssa.
- Vastata osaltaan joukkoliikennelain edellyttämästä yhteistyöstä joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten kesken.
- Vastata yhteistyöstä liikennöitsijöiden kanssa.
- Osallistua liikennejärjestelmäsuunnitelmien sekä joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin vaikuttavien maankäytön ja muiden suunnitelmien laadintaan.
- Huolehtia hallintolain mukaisesta kuntalaisten kuulemisesta ja vuorovaikutuksesta joukkoliikennelaissa mainittujen sidosryhmien kanssa.

4 ORGANISOINTIMALLI, TOIMIELIMET JA HENKILÖSTÖ SEKÄ NIIDEN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

Meri-Lapin ympäristöpalvelujen ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto

Joukkoliikennelain tarkoittaman seudullisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät sisällytetään nykyisen, yhteisen seudullisen Meri-Lapin ympäristöpalvelujen ympäristöterveysjaoston tehtäviin. Jaoston nimi muutetaan ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaostoksi. Jaoston toimivalta-alueeseen kuuluvat Kemijoki ja Tornion kaupungit sekä Kemijokimaan, Simons ja Tervolan kunnat. Jaoston kokoonpanosta on säädetty Meri-Lapin ympäristöpalvelujen johtosäännössä 2. §:ssä. Tornion kaupunki muuttaa johtosääntöä muilta osin tämän sopimuksen mukaiseen toimintaan soveltuvaksi.

Jaostossa joukkoliikenneasiat esittelee joukkoliikenneyksikön toiminnasta vastaava seutulogistikko.

Läsnäolo- ja puheoikeus jaoston kokouksissa on sopijakuntien kunnanjohtajilla, teknisen toimen johtajilla ja kunnanhallitusten puheenjohtajilla.

Johtosäännössä jaoston ratkaisuvallalla ja erityistehtävät ovat:

- 1) valmistelee ja tekee kunnille esityksen toimivalta-alueensa joukkoliikenteen tavoitteellisesta palvelutasosta
- 2) määrittelee ja toimeenpanee toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason kuntien palvelutasostaan tekemien päätösten pohjalta
- 3) päättää yksinomaan toimivalta-alueensa sisällä harjoitettavan joukkoliikenteen järjestämistavasta
- 4) päättää yksinomaan toimivalta-alueellansa harjoitettavan joukkoliikenteen hankinnasta
- 5) myöntää lupaviranomaisena yksinomaan toimivalta-alueellaan harjoitettavaan reittiliikenteeseen ja kutsujoukkoliikenteeseen luvat liikenteenharjoittajien hakemuksesta
- 6) päättää kuntien ja valtion toimivalta-alueensa joukkoliikenteeseen osoittamien tukien, avustusten ja määrärahojen hakemisesta ja käyttämisestä
- 7) antaa lausunnot toisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluvasta liikenteestä
- 8) hoitaa muut joukkoliikennelaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle määrättyt tehtävät.

Muutoin noudatetaan soveltuvin osin mitä kaupungin lautakuntien ja jaostojen yleistehtävistä ja ratkaisuvallasta on määrätty.

Isäntäkunnalla ei ole kuntalain 51 §:ssä tarkoitettua otto-oikeutta jaoston käsittelemiin, tämän sopimuksen mukaisiin asioihin, lukuun ottamatta päätösten laillisuusvalvonnan edellyttämää otto-oikeutta.

Seudun joukkoliikennetyöryhmä

Kuntien ja joukkoliikenneyksikön välisen tiedonkulun varmistamiseksi ja kuntien tilaajanäkökulman välittämiseksi asioiden valmisteluun perustetaan Meri-Lapin joukkoliikennetyöryhmä. Sopijakunnat nimeävät edustajansa työryhmään. Työryhmä valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. Sihteerinä toimii joukkoliikenneyksikön viranhaltija, seutulogistikko.

Henkilöstö

Jaoston toimialaan kuuluvien joukkoliikenneasioiden valmistelusta ja toimeenpanosta huolehtii joukkoliikenneyksikkö. Sitä johtaa seutulogistikko.

Tukena joukkoliikenneyksiköllä on seudullinen joukkoliikennetyöryhmä, jossa kaikilla kunnilla on edustus.

5 TALOUSARVIO – TAVOITTEET, SISÄLTÖ SEKÄ LAADINTA- JA SEURANTA

Viranomaistoiminnan kustannukset katetaan kuntien maksuosuuksilla, valtion avustuksilla sekä muilla mahdollisilla tuloilla.

Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaoston on tehtävä kunnanvaltuustolle esitys joukkoliikenneyksikön seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Esityksessä tulee olla erikseen käyttötalous- ja investointiosa. Talousarvio ja -suunnitelma tulee käyttötalouden osalta eritellä tehtävittäin ja investointien osalta hankkeittain.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa on sopijakunnille varattava tilaisuus esityksen tekemiseen yhteistoiminnan tavoitteista ja rahoituksesta. Tätä varten seuraavan kalenterivuoden alustava talousarvio ja -suunnitelma on toimitettava jäsenkunnille 30.9. mennessä ja hyväksytty talousarvio ja -suunnitelma 15.1. mennessä.

Talousarvioon otetaan yhteistoiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja osoitetaan rahoitustarpeen kattaminen sopijakuntien maksuosuuksilla ja muilla tuloilla. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan hoitamiseen turvataan.

Yhteistoiminnan tehtävissä ja niiden rahoituksessa on noudatettava talousarviota.

Tilikauden aikana mahdollisesti hyväksyttävien talousarviomuutosten on perustuttava määrärahojen, tuloerien sekä tavoitteiden osalta toiminnan tai palveluiden käytön taikka talouden yleisten perusteiden tilikauden aikana jo tapahtuneisiin tai arvioitaviin muutoksiin. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää Tornion kaupunginvaltuusto. Esitys muuttamisesta on annettava sopijakunnille tiedoksi riittävän ajoissa ennen kaupunginvaltuuston talousarviokokousta.

Sopijakunnan maksuosuus yhteistoiminnan menoihin määräytyy toimintavuoden toteutuneiden kustannusten perusteella. Maksuosuutta määrittäessä toteutuneista kustannuksista vähennetään valtionavustukset, lupamaksut ja muut toimintatuotot. Kuntien maksuosuuden suuruinen ennakko laskutetaan neljännesvuosittain. Lopulliset maksosuudet maksetaan tai liikaa perityt ennakot palautetaan vuosittain heinäkuun loppuun mennessä. Mahdollinen ylijäämä jaetaan kustannuksien suhteessa ja maksetaan kunnille heinäkuun loppuun mennessä.

6 TOIMINTAKUSTANNUSTEN JAKO

Toiminnan kustannusten jaossa noudatetaan seuraavia periaatteita:

Organisaatiosta ja jaostotoiminnasta aiheutuvat kiinteät valmistelu- ja toimeenpanokustannukset, yhteisten tutkimus- ja kehityshankkeiden kustannukset sekä mahdolliset oikeudelliset kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa.

Kaupunki- ja seutulippujen hintavelvoitteiden määrittämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa kukin kunta omalta osaltaan.

PSA:n mukaisesti hankitun liikenteen kustannukset jaetaan seuraavasti:

- Kunkin kunnan sisäisen liikenteen nettokustannuksista (ja näin myös palvelutasosta) vastaa kunta itse. Kunnilla on oikeus ostaa omalla kustannuksellaan lisäliikennettä; kilpailutuksen valmistelee kuitenkin Meri-Lapin joukkoliikenneyksikkö, ellei toisin sovita.
- Kuntien välisen liikenteen nettokustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita ko. liikenne palvelee kuntalaisten matkustuksen (lipputulojen) suhteessa.

7 MUUT NEUVOTTELU- JA LAUSUNTOMENETTELYT

Muista kuin talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvistä neuvotteluista ja lausunnoista sovitaan seuraavaa:

Toimivalta-alueen yhteinen palvelutasomäärittely laaditaan määräajaksi.

Joukkoliikenneyksikkö valmistelee esityksen palvelutasomäärittelyksi ja ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto hyväksyy sen lähetettäväksi kunnille omalta osaltaan päätettäväksi. Joukkoliikenneyksikkö kokoaa kuntien päätösten pohjalta yhteisen palvelutasomäärittelyn, jonka ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto hyväksyy ja toimeenpantee.

Suunnitteilla olevista joukkoliikennemuutoksista ja yleensäkin kuntien kustannuksiin vaikuttavista muutoksista joukkoliikenneyksikkö neuvottelee niiden kuntien kanssa, joita muutokset koskevat.

Liikennöintisuunnitelmista ja joukkoliikenteen palvelutasoon ja kustannuksiin vaikuttavista merkittävistä järjestelyistä pyydetään asianosaisilta kunnilta lausunnot.

8 SOPIMUKSEN SEURANTA

Sopimuksen toteutumista seurataan kerran vuodessa pidettävässä arviointikokouksessa.

9 SOPIMUKSEN VOIMAANTULO, IRTISANOMINEN JA MUUTOKSET

Sopimus astuu voimaan 1.1.2016.

Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimus voidaan irtisanoa kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä ja irtisanominen astuu voimaan seuraavan vuoden 1. päivänä. Irtisanominen merkitsee sitä, että sopijakunta luopuu sopimuksen tarkoittamasta yhteistyöstä.

Tämän sopimuksen muuttaminen edellyttää kaikkien sopijakuntien suostumusta, lukuun ottamatta kohdassa 3 mainittuja muutoksia lainsäädännön muuttumisen johdosta.

10 ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan keskinäisin neuvotteluin. Tarvittaessa neuvottelujen pohjaksi pyydetään Suomen Kuntaliiton asiantuntijalausunto. Jos ratkaisua ei näin synny, erimielisyydet ratkaistaan Kemi-Tornion käräjäoikeudessa.

Allekirjoitukset

Kemin kaupunki

kaupunginjohtaja Tero Nissinen

kansliajohtaja Jukka Vilen

Tornion kaupunki

vs. kaupunginjohtaja Sampo Kangastalo

tekninen johtaja Markus Kannala

Keminmaan kunta

kunnanjohtaja Mauri Posio

hallintojohtaja Merja Michelsson

Simon kunta

kunnanjohtaja Vivi Marttila

hallintojohtaja Keijo Ylitalo

Tervolan kunta

kunnanjohtaja Mika Simoska

hallintojohtaja Marjatta Vaajoensuu